

Profilaktisko ginekoloģisko apskašu biežums Latvijas sieviešu populācijā

Ilze Kantāne¹, Anda Karnīte², Iveta Kelle³

¹ Rīgas Stradiņa universitāte,
Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultāte, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības
un epidemioloģijas katedra, Latvija

³ Latvijas ģimenes plānošanas un seksuālās veselības
asociācija "Papardes zieds"

Ievads. Regulāras profilaktiskas vizītes (vismaz reizi gadā) pie ginekologa ir iespēja savlaicīgi atklāt veselības problēmas, t. sk., dzemdes kakla vēzi, krūts vēzi agrīnā stadijā, kuras ir aktuālas problēmas sieviešu veselībā, līdz ar to ir iespēja savlaicīgi uzsākt ārstēšanu. Tā samazināsies ierobežojumi dzīves kvalitātei, mirstība, ietaupīsies valsts veselības aprūpes budžeta izdevumi audzēju ārstēšanai.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija izpētīt profilaktisko ginekoloģisko apmeklējumu biežumu Latvijas reproduktīvā vecuma sieviešu populācijā saistībā ar sociāli demogrāfiskajiem faktoriem un seksuālo pieredzi. Darbā tika izmantoti šķērsgriezuma pētījuma "Iedzīvotāju reproduktīvā veselība" dati. Pētījums veikts Latvijā 2011. gadā. Pētījumu veica biedrība "Papardes zieds" sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju, LR Veselības ministriju, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociāciju. Pētījumā piedalījās 1313 sievietes vecumā no 15 līdz 49 gadiem. Datu analīzei izmantota frekvenču analīze, šķērstabulu analīze, ticamības intervāla aprēķināšana (TI). Grupu salīdzināšanai TI aprēķināti interneta kalkulatorā *VassarStats*. Datu analīze tika veikta *SPSS for Windows 16.0* un *Microsoft Excel 2007* programmās.

Rezultāti. Profilaktisko ginekoloģisko apskašu apmeklējums vismaz reizi gadā Latvijas reproduktīvā vecuma sieviešu populācijā līdz 30–34 gadu vecumam pieaug, bet lielāka vecuma grupās samazinās. 31,8%, sieviešu vecuma grupā no 15 līdz 19 gadiem ginekoloģiskās apskates apmeklē vismaz reizi gadā, 30–34 gadu grupā – 67,3%, 45–49 gadu grupā 53,2% sieviešu. Pieaugot sieviešu izglītības līmenim, pieaug profilaktisko ginekoloģisko apskašu apmeklētība (respondenšu apmeklētība ar augstāko izglītību – 64,1%, ar nepabeigtu pamatizglītību – 27,4%).

Aktīvāk profilaktiskās ginekoloģiskās apskates apmeklē sievietes, kuras ir precējušās vai dzīvo kopā ar partneri (63,8%) salīdzinājumā ar sievietēm, kuras dzīvo vienas un pastāvīga partnera nav (42,4%). Profilaktisko ginekoloģisko apskašu biežums nav būtiski atšķirīgs starp pilsētās (53,9%) un laukos (59,5%) dzīvojošajām respondentēm. Profilaktiskās ginekoloģiskās apskates biežāk apmeklē sievietes ar uzsāktu dzimumdzīvi (59,3%) salīdzinājumā ar sievietēm, kuras dzimumattiecībās nav stājušās (17,4%). Sievietes, kuras agrāk uzsākušas dzimumattiecības, biežāk apmeklē profilaktiskās ginekoloģiskās apskates (sievietēm ar 12–16 gados uzsāktu dzimumdzīvi apmeklētība ir 60,3%, 22–34 gados uzsāktu dzimumdzīvi – 53,1%), tomēr iegūtie rezultāti visos vecuma grupu salīdzinājumos nav statistiski ticami. Lielāks sieviešu īpatsvars, kuras profilaktiskās ginekoloģiskās apskates apmeklē vismaz reizi gadā, ir ar vienu dzimumpartneri pēdējo 12 mēnešu laikā (61,9%), bet mazāks – sievietēm, kurām ir bijuši divi (56,5%), trīs un vairāk partneri (53,4%), bet vismazākais īpatsvars ir sievietēm, kurām partneris nav bijis (45,8%). Sievietes, kurām ir bijušas biežākas dzimumattiecības pēdējo 12 mēnešu laikā, biežāk apmeklē ginekoloģiskās pārbaudes. Respondentes, kurām dzimumattiecības ir katru dienu, profilaktiskās ginekoloģiskās apskates vismaz reizi gadā apmeklē biežāk (73,6%) nekā respondentes, kurām dzimumattiecības ir reizi nedēļā (52,0%) vai reizi mēnesī (44,1%), nav dzimumattiecību (45,8%).

Secinājumi. Statistiski ticamas atšķirības ginekoloģisko apskašu apmeklētībā vērojamas saistībā ar vecumu, izglītības līmeni, ģimenes stāvokli, dzimumattiecību biežumu pēdējo 12 mēnešu laikā, partneru skaitu pēdējo 12 mēnešu laikā, bet statistiski ticamas saistības netika atrastas apmeklētībai ar dzīvesvietu un vecumu, kurā uzsākta dzimumdzīve.